

Лугіна Наталія
кандидат юридичних наук, доцент, заступниця директора навчально-наукового інституту права Державного податкового університету м. Ірпінь випускниця НАДПСУ 2005 р.
Сергій Лугін,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти Державного податкового університету м. Ірпінь

ГАРАНТІЇ ДОТРИМАННЯ ПРАВ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Гарантування прав учасників кримінального провадження в умовах воєнного стану потребує поєднання принципів законності, пропорційності та забезпечення національної безпеки. Законодавчі новели - зокрема введення особливого режиму кримінального провадження (ст. 615 КПК України) та зміни щодо запобіжних заходів - створили спеціальні механізми, які мають працювати з урахуванням міжнародних зобов'язань України та стандартів Європейської конвенції з прав людини. Водночас важливо, щоб практичне застосування цих механізмів не призводило до автоматичного звуження процесуальних прав учасників провадження.

Перш за все, право на захист - фундаментальна гарантія, яка повинна зберігати свою ефективність і під час дії воєнного стану. Забезпечення участі захисника, доступу до матеріалів провадження, а також можливості для повноцінного здійснення адвокатської діяльності в дистанційному або спрощеному режимі має бути пріоритетом. Практичні бар'єри (обмежений доступ до підозрюваних у місцях тримання, перебої з комунікаціями) вимагають від органів досудового розслідування та судів організації альтернативних процедур фіксації та обміну документами з дотриманням гарантій конфіденційності та адвокатської таємниці [2; 4].

Щодо застосування запобіжних заходів у час воєнного стану, то воно має відбуватися з особливою увагою до принципу пропорційності. Новели дозволили оперативні спрощення, проте процесуальні рішення про тримання під вартою, зміну запобіжного заходу чи їх скасування повинні супроводжуватися обґрунтуванням ризиків, потреби громадського порядку та можливих обмежень прав особи. Практика Конституційного та Верховного судів вказує на необхідність не допускати автоматичного переходу до найсуворіших заходів без аналізу альтернатив [1].

Також слід звернути увагу на особливості проведення слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану - право на належну процесуальну фіксацію, повідомлення про причини та підстави дій, можливість оскарження –

повинні бути збережені навіть у разі використання технічних засобів та дистанційних процедур. Важливим є обов'язок органів фіксувати всі процесуальні дії в доступній формі (електронні протоколи, аудіо/відеофіксація) і передбачити механізми збереження доказів у разі збоїв електрозв'язку або загрози фізичного знищення матеріалів.

Право на справедливий суд не може бути відкладене: хоч доступ до суду може тимчасово ускладнюватись, необхідно забезпечити процедури екстреного судового контролю за діями слідства, право на оскарження процесуальних рішень і надання розумних строків для оскарження. Судова практика та наукові дослідження підкреслюють роль суду як гаранта правової довіри і прав людини навіть в умовах надзвичайних обставин [3].

Особливо важливо відмітити те, що захист прав потерпілих має залишатись невід'ємною складовою процесу: забезпечення інформації про процесуальні права, доступ до компенсації та захист від повторної вразливості під час переселення або евакуації повинні бути інтегровані у моделі ведення проваджень в умовах війни. Адекватна координація між правоохоронними органами, органами соціального захисту та громадськими організаціями підвищує ефективність захисту прав учасників процесу.

Таким чином, можна зробити висновок, що збереження та реалізація гарантій прав учасників кримінального провадження під час воєнного стану вимагає не лише нормативних рішень, а й практичних інструментів - організаційних, технічних та процесуальних. Дотримання принципів пропорційності, індивідуалізації рішень та ефективного судового контролю дозволить зменшити ризик порушення прав людини, зберігаючи при цьому здатність держави реагувати на загрози національній безпеці.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко А. М. Дія запобіжних заходів в умовах воєнного стану. *Вісник кримінального судочинства*. 2023. № 2. С. 45-52.
2. Кіяниця В. М. Щодо участі захисника у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Вип. 5. С. 113-118.
3. Лоскутов Т. О. Засада захисту правової довіри у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2024. № 1. С. 22-30.
4. Черниченко І. В., Мацола А. А. Особливості проведення слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану. *Вісник кримінального судочинства*. 2023. № 3. С. 67-74.

Міністерство
фінансів
України

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ

«ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ» ПРИСВЯЧЕНОГО 30-РІЧЧЮ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПРАВА

08 жовтня 2025 року

Місто Ірпінь

Міністерство фінансів України
Державний податковий університет
Навчально-науковий інститут права
Асоціація випускників Навчально-наукового
інституту права

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Збірник матеріалів
Всеукраїнського науково-практичного круглого столу
присвяченого 30-річчю
Навчально-наукового інституту права

08 жовтня 2025 року

Ірпінь
2025

УДК 342.7:355.01(477)(063)
ББК 67.400.7+67.9(4Укр)401.7-18

Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
(протокол №3 від 11.09.2025 року)

Захист прав людини в Україні в умовах воєнного стану: збірник матеріалів Всеукраїнського науково-практичного круглого столу присвяченого 30-річчю Навчально-наукового інституту права, Ірпінь : Державний податковий університет, 2025. – 321 с. – PDF-формат; мережеве видання; інституційний депозитарій.
ISBN 978-966-337-749-0

У збірнику представлено матеріали Всеукраїнського науково-практичного круглого столу «Захист прав людини в Україні в умовах воєнного стану» присвяченого 30-річчю Навчально-наукового інституту права, яка відбулась 8 жовтня 2025 року.

Наукові тези опубліковані в авторській редакції.
Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

УДК 342.7:355.01(477)(063)
ББК 67.400.7+67.9(4Укр)401.7-18

ISBN 978-966-337-749-0 © Державний податковий університет, 2025

ЗМІСТ

Антипов Володимир
ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ ЯК КВАЛІФІКУЮЧА ОЗНАКА ШАХРАЙСТВА……...14

Бабенко Антон, Єфіменко Владислав
ДО ПИТАННЯ ЩОДО ТЛУМАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО ЗОВНІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ»……...19

Бак Віра, Савченко Денис
ЩОДО ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ВІРИ, ЦЕРКВИ, СІМ'Ї ТА МОРАЛІ В УКРАЇНСЬКІЙ ГЕТЬМАНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ……22

Бинюк Наталія, Лісова Катерина
ЖЕНЕВСЬКІ КОНВЕНЦІЇ ТА МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО: БАЛАНС МІЖ БЕЗПЕКОЮ ТА ПРАВАМИ ЛЮДИНИ У ВОЄННИЙ ЧАС……24

Біла Альона, Соколов Сергій, Ярличенко Дарина
ЗАХИСТ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ ТРУДОВИХ ПРАВ: ІНТЕГРАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ТА ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДОКАЗУВАННЯ……27

Білоус Віктор, Глух Марина
ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОДАТКОВІ ПРАВОПОРУШЕННЯ……..30

Білоус Тетяна, Лісовська Дарія
ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ..33

Білянська Наталія
ДО ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ……...……35

Боднарчук Оксана
ЗАХИСТ ПРАВ УЧАСНИКІВ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ……..…38

Бодунова Олеся, Коренюк Анастасія
ПРОБЛЕМИ ПРАВОТВОРЧОСТІ У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ УКРАЇНИ……41

Ваолевська Леся
УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВИХ ЗАСАД СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ – ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ЗАКОНОДАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ……...43

Гарбінська-Руденко Альона
МЕДІАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ В ЗАХИСТІ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ……48

Данілов Сергій
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА АВТОМАТИЗАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДПС УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ПОДАТКОВИХ ПРАВОВІДНОСИН…50

Demianchenko I. O.
IMPLEMENTATION OF THE INTERNATIONAL LEGAL STANDARD ON APPEALING DECISIONS, ACTIONS, OR INACTION OF PROBATION STAFF AS PART OF A HUMAN RIGHTS PROTECTION MECHANISM…...52

Денисюк Світлана, Фокін Ярослав
ЗАХИСТ ПРАВ ІНОЗЕМЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ……54

Дяковський Олександр, Прокопчук Катерина
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ГЛАСНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ ЗА ДОПОМОГОЮ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ……56

Іванов Денис
ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛІ «HUMAN-IN-THE-LOOP» В ШІ-СИСТЕМАХ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПІДЗВІТНОСТІ В ПОВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ……58

Касьяненко Любов
ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ У ФІНАНСОВО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИНАХ..61

Кононенко Валерій, Чернецька Олена
КОНСТИТУЦІЙНІ ГАРАНТІЇ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ……64

Король Олексій
ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ В УМОВАХ ВІЙНИ……67

Косілова Ольга, Федірко Іван
ВІД ПРАВА ДО ДІЇ: ПОЛІТИЧНА УЧАСТЬ ЯК ОСНОВА ЛЕГІТИМНОСТІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ВЛАДИ……69

Котович Ігор
ПРОБЛЕМА РЕФОРМУВАННЯ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ……73

Лаговська Наталія, Барчан Артем
ПРАВО НА ЖИТЛО ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРИВАТНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ……76

Лаговська Тетяна, Огороднік Володимир
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВІЙСКОВОЇ ЕКОНОМІКИ ГРОМАД УКРАЇНИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ……..78

Лазебний Анатолій
ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ……80

Лекарь Сергій
ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: КОМПРОМІСМІЖ БЕЗПЕКОЮ ТА СВОБОДОЮ В УКРАЇНІ……83

Лисенко Володимир
ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ ОБСТЕЖЕННЯ ПУБЛІЧНО НЕДОСТУПНИХ МІСЦЬ, ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ……85

Лопащук Дмитро
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ – «ДЕРЖАВНА ЗРАДА» (ст. 111 КК)……88

Лугіна Наталія, Лугін Сергій
ГАРАНТІЇ ДОТРИМАННЯ ПРАВ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ……93

Любавіна Вікторія
ПРЕЗУМПЦІЯ НЕВИНУВАТОСТІ ТА ПРОБЛЕМА ЇЇ ДОТРИМАННЯ В СУЧАСНОМУ ПРАВОЗАСТОСУВАННІ……..…95

Макеєва Анжела
ЗАХИСТ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ……..…97

Максіменцев Максим
ПРЕДСТАВНИЦЬКА ДЕМОКРАТІЯ І КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗЕБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЗА ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ……100

Марущак Оксана, Красюк Любов
АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ……103

Мельник Олена
НОРМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У ВИРІШЕННІ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ……..106

Миколаєць Вікторія
ПРАВО НА ЗАХИСТ ДОМЕННИХ ІМЕН: НЕДОБРОСОВІСНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТА КІБЕРСКВОТИНГ……..108

Мілевський Олександр
ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ МІЖНАРОДНОЮ СПІЛЬНОТОЮ……110

Мороз Юлія
КРИМІНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ……112

Назаров Віктор
ПРАВОСУДДЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ПРОЦЕСУАЛЬНІ НОВАЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ……...115

Новицька Наталія, Новицький Андрій
ПРАВО НА ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ……117

Омельчук Любов, Добровольська Юлія
РОЛЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ І СВОБОД УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ……119

Piliuhina Tamara
INTERNATIONAL MECHANISMS FOR HUMAN RIGHTS PROTECTION……122

Розпаченюк Юлія
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА ЗРУЙНОВАНЕ ТА ПОШКОДЖЕНЕ МАЙНО ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ……123

Рябченко Олена
ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ЮСТИЦІЇ ЯК ІНСТИТУТУ ЗАХИ СТУ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ……126

Савченко Анатолій
LAW AND COMPETITION NOWADAYS……128

Самілик Людмила
КОНЦЕПЦІЯ «ПРОПОРЦІЙНОСТІ» ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ПРАВА НА ШЛЮБ І СІМ'Ю В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ……...131

Сердюк Наталія
РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ: ВІД ВОЛОНТЕРСТВА ДО ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ……..133

Ситников Олександр
КОСТИТУЦІЙНІ ГАРАНТІЇ ТА ЗАКОНОДАВЧІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ОСНОВНИХ СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ……..136

Сіренко Оксана, Дорогань Олександр
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ ПРОЯВАМ У МИТНИХ ОРГАНАХ……..139

Oksana Slastonenko
LEGAL AND REGULATORY FRAMEWORK FOR HUMAN RIGHTS PROTECTION IN THE FIELD OF HOSPITALITY AND TOURISM……142

Топчій Василь
ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА ЦІННІСТЬ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ……..144

Khmyzova Olha
TEACHING HUMAN RIGHTS ENGLISH FOR LAW STUDENTS……146

Чайка Вікторія
ПРАВА ТА ОБОВЯЗКИ ПЛАТНИКА ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В ІПОТЕЧНИХ ВІДНОСИНАХ……..148

Олена Черняєва
ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ АДАПТАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ ДО УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ……151

Чеховська Ірина
ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....153

Шевченко Анатолій, Куньовський Олександр
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ІНСТИТУТУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СКАРГИ У ПОЛЬЩІ.....156

Шилінгов Володимир
ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ В ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНОМУ КОНТЕКСТІ.....158